

4. Гора І. В., Колесник В. А., Попович І. І. Цифрова криміналістика в забезпеченні діяльності з протидії злочинності. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2024. № 85 (4). С. 63-70.

5. Про Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки: Указ Президента України від 11.05.2023 № 273/2023. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України : веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273/2023#Text>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-526-6-102>

**THE JURISDICTIONAL POWERS OF THE EU COURT
IN THE CONTEXT OF ENSURING LEGAL CERTAINTY:
POSSIBILITIES FOR ADAPTATION IN UKRAINE**

**ЮРИСДИКЦІЙНІ ПОВНОВАЖЕННЯ СУДУ ЄС
У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОВОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ:
МОЖЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ В УКРАЇНІ**

Halichyi V. M.

*Postgraduate student at the Department
of European and International Law,
Oles Honchar Dnipro
National University
Dnipro, Ukraine*

Галічий В. М.

*аспірант кафедри європейського
та міжнародного права
Дніпровський національний
університет імені Олеся Гончара
м. Дніпро, Україна*

The abstract examines the jurisdictional powers of the Court of Justice of the European Union (CJEU) in terms of ensuring legal certainty, one of the fundamental principles of the rule of law. It analyzes the main mechanisms of CJEU jurisdiction, in particular preliminary rulings, monitoring compliance with EU law, and declaring acts invalid. Emphasis is placed on the role of the CJEU as an institution that ensures stability and predictability of law enforcement within the Union, and on its practice of limiting the retroactive effect of acts, protecting fundamental rights, and interpreting the principle of direct effect of EU law. Particular attention is paid to the possibilities of adapting this experience in Ukraine in the context of European integration. The article highlights the regulatory and institutional barriers that

prevent the introduction of a similar jurisdictional model and provides proposals for legal and judicial harmonization. It is proven that the introduction of elements of CJEU practice will contribute to improving the quality of legal certainty in the Ukrainian legal system and preparing the judicial system for further integration into the EU legal space.

Правова визначеність є ключовим елементом верховенства права, без якого неможливе ефективне функціонування як національних, так і наднаціональних правових систем. У правопорядку Європейського Союзу (ЄС) забезпечення правової визначеності великою мірою покладається на Суд ЄС (CJEU), який здійснює тлумачення та контроль за дотриманням права ЄС [1; 2]. В умовах євроінтеграції України аналіз юрисдикційних повноважень Суду ЄС та оцінка їхньої адаптації в національну правову систему набувають особливого значення.

Юрисдикційні засади Суду ЄС та правова визначеність Юрисдикція CJEU визначена в статтях 258–267 Договору про функціонування ЄС (ДФЄС) [1]. Основні механізми: попереднє тлумачення (ст. 267 ДФЄС), позови про порушення (ст. 258–260 ДФЄС), позови про визнання актів недійсними (ст. 263 ДФЄС). Правова визначеність досягається через однакове тлумачення норм ЄС у всіх державах-членах. Таке тлумачення надається CJEU у рамках попереднього провадження на запити національних судів.

У справі *Van Gend en Loos (C-26/62)* [3] Суд встановив принцип прямої дії норм права ЄС, що забезпечує передбачуваність для суб'єктів. У справі *Simmenthal (C-106/77)* [4] закріплено обов'язковість застосування норм ЄС понад національне право.

Забезпечення правової визначеності у практиці Суду ЄС Правова визначеність охоплює чіткість, стабільність і передбачуваність. CJEU системно тлумачить ці критерії у своїй юриспруденції. У справі *Kolpinghuis Nijmegen (C-80/86)* [5] наголошено, що особи мають право знати правові наслідки своїх дій. У справі *Racke (C-98/78)* [6] Суд обмежив зворотну дію актів, що порушують правову визначеність.

Окрім того, Суд ЄС у справі *Digital Rights Ireland (C-293/12)* [7] визнав недійсною директиву через непропорційне втручання в особисту сферу без достатньої правової ясності, що є проявом гарантування правової визначеності через контроль якості законодавства.

Можливості імплементації в Україні Сьогодні в Україні правова визначеність гарантована на конституційному рівні (ст. 8 Конституції України) [8] та через зобов'язання за Угодою про асоціацію з ЄС [9]. Проте механізм попередніх рішень відсутній, а національні суди не мають формалізованої процедури звернення до Суду ЄС. Разом з тим,

рішення CJEU можуть враховуватися судами України як джерело переконливої практики (позиція Верховного Суду) [10, с. 56].

Для ефективної адаптації пропонується:

- створення консультативного механізму при Верховному Суді щодо практики CJEU;
- включення до навчальних програм суддів курсів з права ЄС;
- офіційне визнання практики CJEU як джерела тлумачення в галузях, що охоплюються Угодою про асоціацію.

Найбільшим викликом є обмеженість конституційного простору для примату права ЄС. Водночас, врахування практики CJEU можливо через механізм «відкритої координації», тобто добровільної гармонізації. Правова визначеність як європейська цінність має увійти до структури правотворення в Україні [11, с. 102].

Отже, CJEU забезпечує правову визначеність через послідовне тлумачення норм права ЄС, прямиий ефект і примат норм над національним правом. В Україні відсутній аналог юрисдикційного механізму CJEU, проте правова система перебуває у процесі гармонізації з європейською. У цьому контексті адаптація юрисдикційних підходів CJEU є перспективною умовою для забезпечення правової визначеності в українському правопорядку.

Література:

1. Договір про функціонування Європейського Союзу: ред. 2012 // OJ C 326, 26.10.2012. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/UK/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT>
2. Договір про Європейський Союз // OJ C 326, 26.10.2012. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/UK/TXT/?uri=celex%3A12012M%2FTXT>
3. Case 26/62 Van Gend en Loos v Nederlandse Administratie der Belastingen [1963] ECR <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61962CJ0026>
4. Case 106/77 Simmenthal SpA [1978] ECR 629. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61977CJ0106>
5. Case 80/86 Kolpinghuis Nijmegen [1987] ECR 3969. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61986CJ0080>
6. Case 98/78 Racke v Hauptzollamt Mainz [1979] ECR 69. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61978CJ0098>
7. Joined Cases C-293/12 and C-594/12 Digital Rights Ireland [2014] ECLI:EU:C:2014:238. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62012CJ0293>

8. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

9. Угода про асоціацію між Україною та ЄС від 27.06.2014, ратифікована Законом №1678-VII. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

10. Величко В. Рішення Суду ЄС як джерело тлумачення права в Україні. Порівняльно-аналітичне право. 2020. № 2. С. 55–59. http://par.in.ua/2_2020/17.pdf

11. Шумило О. С. Правова визначеність у європейському адміністративному праві. К.: Юридична думка, 2021. 212 с. ISBN 978-966-437-749-0.